

**ПРОГРАМА
РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
НА 2025 - 2026 РОКИ**

1.Паспорт програми

1	Ініціатор розроблення програми	Управління економіки, промисловості та праці
2	Дата, номер і назва розпорядчого документа органу виконавчої влади про розроблення програми	Розпорядження міського голови від 05.09.2024 № 181 «Про розроблення проекту Програми економічного і соціального розвитку Тернопільської міської територіальної громади на 2025-2027 роки»
3	Розробник програми	Управління економіки, промисловості та праці
4	Відповідальний виконавець програми	Управління економіки, промисловості та праці
5	Учасники програми	Виконавчі органи Тернопільської міської ради, Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості, головне управління ДПС в Тернопільській області, Західноукраїнський національний університет, суб'єкти малого і середнього підприємництва
6	Термін реалізації програми	2025-2026 роки
7	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Бюджет Тернопільської міської територіальної громади (далі – бюджет громади) Інші кошти не заборонені законодавством
8	Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації програми, всього у тому числі:	3820,0 тис.грн.
8.1	кошти бюджету громади	3820,0 тис.грн.
8.2	інші джерела	У межах виділених коштів

Вступ

Сектор малого і середнього підприємництва відіграє важливу роль у розвитку Тернопільської громади. Забезпечуючи свої власні цілі, підприємці при цьому формують значну частину споживчої пропозиції на ринку громади, створюють робочі місця і сплачують податки до бюджетів усіх рівнів.

Створення сприятливих умов для розвитку сильного та конкурентоспроможного сектору малого та середнього підприємництва – одне з пріоритетних завдань для громади.

Програма розвитку малого і середнього підприємництва на 2025–2026 роки (далі – програма) розроблена з метою реалізації державної політики розвитку підприємництва на місцевому рівні, створення сприятливого середовища для формування та функціонування

суб'єктів малого і середнього підприємництва, є складовою Програми економічного та соціального розвитку Тернопільської міської територіальної громади.

Програма розроблена на виконання Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», відповідно до Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення міських цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затвердженого розпорядженням міського голови від 14.03.2019 року №67, з урахуванням особливостей, економічних і соціальних проблем Тернопільської міської територіальної громади та на виконання Стратегічного плану розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року.

Програма являє собою узгоджений за ресурсами, виконавцями і термінами реалізації комплекс заходів, спрямованих на створення правових, фінансових, соціально-економічних, організаційно-господарських та інших умов розвитку малого і середнього підприємництва. Виконання програми є послідовним продовженням роботи міської ради, громадськості, ділових та наукових кіл Тернопільської міської територіальної громади щодо створення умов для розвитку малого і середнього підприємництва відповідно до загальнодержавних пріоритетів.

2.Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована програма

Суб'єкти малого та середнього підприємництва створюють робочі місця, забезпечують податкові надходження до бюджету громади, стимулюють національний ринок та підтримують конкуренцію. Працюють у більшості секторів економіки, включаючи виробництво, сільське господарство, будівництво та сферу послуг, і продовжують працювати й зараз, попри воєнний стан.

Однак, воєнна ситуація внесла зміни в усі сфери діяльності малого та середнього підприємництва: фінансову, виробничу, логістичну, комунікаційну, інформаційну, інноваційну, іміджеву. І до сьогоднішнього дня, суб'єкти підприємницької діяльності відчують руйнівні наслідки та переживають нові критичні випробування. Але незважаючи на труднощі і втрати, малим і середнім підприємствам вдалося адаптуватися в цих складних умовах.

За результатами моніторингу визначено сильні та слабкі сторони, сприятливі можливості та загрози розвитку малого та середнього підприємництва в громаді

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1. Гнучкість та швидкість реагування на зміни ринкової ситуації, потреб споживачів та державної політики. 2. Посилення державної підтримки. 3. Спрощення започаткування підприємницької діяльності. 4. Спрощення процедур надання та отримання адміністративних послуг. 5. Високий потенціал у сфері розвитку туризму, наявність об'єктів історико-культурної спадщини в громаді. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нестабільність політичної та економічної ситуації. 2. Зниження попиту на товари та послуги через зменшення доходів населення, зростання безробіття, зміна споживацької поведінки. 3. Недостатність фінансових ресурсів та доступу до кредитування для малого підприємництва. через високу вартість капіталу, низьку кредитоспроможність, обмеження банківської системи та інших фінансових інститутів.

	<p>4. Низький рівень інноваційності та конкурентоспроможності малого підприємництва через втрату кадрів, недостатню кваліфікацію персоналу, слабку інфраструктуру, високу залежність від імпорту.</p> <p>5. Дефіцит інвестиційних ресурсів.</p> <p>6. Брак професійних знань та досвіду у підприємців, відсутність знань щодо здійснення маркетингу і сучасного менеджменту для організації виробництва і збуту продукції та пасивності щодо набуття таких знань, що у свою чергу негативно впливає на структуру малого і середнього підприємництва, яке тяжіє до торгово-посередницької діяльності, а не до виробництва.</p> <p>7. Необхідність удосконалення механізмів регуляторної політики.</p>
Можливості	Загрози
<p>1. Збільшення переліку урядових грантових програм для відновлення, створення власної справи з нуля, генерування нових робочих місць та здобуття потрібних на ринку праці спеціальностей;</p> <p>2. Потенціал для розвитку нових видів бізнесу, таких як ІТ-сфера, зелений туризм тощо.</p> <p>3. Упровадження системи комплексного інформаційно-консультативного забезпечення суб'єктів підприємництва.</p> <p>4. Сприяння розвитку соціально відповідального бізнесу.</p>	<p>1. Дія на території України воєнного стану і ведення бойових дій.</p> <p>2. Поглиблення економічної кризи, зниження платоспроможності населення;</p> <p>3. Підвищення інфляційних процесів.</p> <p>4. Непередбачувані зміни у законодавстві.</p>

При цьому, проблемними питаннями у сфері малого та середнього підприємництва залишаються дефіцит власних фінансових ресурсів, скорочення ринків збуту продукції та обмежена можливість виходу підприємств на міжнародні ринки, недостатній рівень фаховості та досвіду з сучасних методів ведення бізнесу, відтік робочої сили за кордон, недостатня ефективність роботи існуючих об'єктів інфраструктури.

3. Визначення мети програми

Метою програми є підтримка сталого розвитку малого та середнього підприємництва Тернопільської громади, збереження експортного потенціалу, створення нових робочих місць.

Мета програми відповідає стратегічним напрямкам розвитку, передбачених у Стратегічному плані розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року, а саме:

Стратегічна ціль В.1. Розвиток пріоритетних сфер економіки.

Операційні цілі й завдання:

В.1.3. Розвиток малого та середнього підприємництва:

- залучення суб'єктів підприємницької діяльності до участі в національних та міжнародних ділових зустрічах, переговорах, конференціях, семінарах, форумах ділового партнерства тощо;
- створення онлайн-сервісів з метою оперативного надання інформаційної, консультаційної та іншої підтримки;
- забезпечення фінансово-кредитної підтримки суб'єктів МСП.

4. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування. Строки та етапи виконання програми

Розв'язання існуючих проблем малого та середнього підприємництва відбуватиметься шляхом реалізації заходів програми, основою якої є удосконалення регуляторного середовища, системи надання адміністративних послуг та видачі документів дозвільного характеру, фінансова підтримка малого та середнього підприємництва, створення майданчиків для комунікації між владою та бізнес-спільнотою, запровадження дієвої системи консультаційної і правової підтримки бізнесу, посилення ринкових позицій та підтримка місцевих виробників.

Видатки на виконання заходів програми щороку передбачатимуться при формуванні показників бюджету, виходячи з реальних можливостей.

Обсяг фінансування програми уточнюється щороку під час складання проекту бюджету на відповідний рік.

Фінансування програми здійснюється за рахунок коштів бюджету громади в рамках бюджетної програми за КПКВК 0117610 «Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва» та коштів інших джерел фінансування, не заборонених чинним законодавством.

Програма виконується в один етап протягом 2025–2026 років.

Ресурсне забезпечення програми

Обсяг коштів, які необхідно залучити на виконання програми	Фінансування по роках		Всього витрат на виконання програми
	2025	2026	
Обсяг фінансових ресурсів, всього в т.ч.	2410,0	1410,0	3820,0
бюджет громади	2410,0	1410,0	3820,0
інші джерела	У межах виділених коштів		

5. Перелік завдань і заходів програми та результативні показники

Основні завдання програми:

- ✓ сприяння розвитку діалогу між бізнесом та владою;
- ✓ фінансова та інвестиційна підтримка малого та середнього підприємництва;
- ✓ сприяння виходу малого та середнього підприємництва громади на нові внутрішні та зовнішні ринки, підвищення інноваційного потенціалу;
- ✓ популяризація підприємницької культури та розвиток підприємницьких навичок;
- ✓ організація підготовки та перепідготовки кадрів для малого та середнього бізнесу;
- ✓ підвищення конкурентоспроможності продукції місцевих виробників;
- ✓ забезпечення продуктивної зайнятості населення, у тому числі його соціально вразливих верств, за рахунок створення нових робочих місць на діючих і новостворених малих та середніх підприємствах та активізації самозайнятості;
- ✓ легалізація трудових відносин на підприємствах малого і середнього підприємництва;
- ✓ інформаційна, консультаційна та методична допомога.

Для досягнення мети передбачається виконання наступних заходів:

- реалізації державної регуляторної політики;
- розширення переліку електронних послуг;
- вжиття заходів щодо легалізації трудових відносин на підприємствах малого та середнього підприємництва;
- надання фінансової підтримки суб'єктам малого та середнього підприємництва;
- підтримка місцевих виробників;
- активізація самозайнятості населення.

Результативні показники виконання програми

№ з/п	Назва показника	Одиниця виміру	Вихідні дані на початок дії програми	Період дії виконання програми	
				2025	2026
<i>Показники продукту</i>					
1.1	Кількість суб'єктів малого і середнього підприємництва	одиниць	27920	28750	29620
1.2	Кількість зайнятих в малому і середньому підприємстві	осіб	50930	52760	54650
1.3	Кількість суб'єктів підприємництва, яким планується надати фінансову підтримку	осіб	0	10	10
1.4	Кількість проведених семінарів, тренінгів, конкурсів, круглих столів для суб'єктів малого та середнього підприємництва	одиниць	200	250	270
1.5	Кількість учасників, які прийняли участь у заходах	осіб	1400	1500	1600
<i>Показники ефективності</i>					

2.1	Середній обсяг фінансової підтримки одному суб'єкту підприємництва	тис.грн.	0,0	30,0	30,0
2.2	Питома вага надходжень до бюджету громади від діяльності малого та середнього підприємництва	%	43,0	44,0	45,0

6. Напрями діяльності та заходи програми

№ з/п	Назва напрямку діяльності	Перелік заходів програми	Строк виконання заходу	Виконавці	Джерела фінансування	Обсяги фінансування (тис. грн.)		Очікуваний результат
						2025	2026	
1	Забезпечення здійснення державної регуляторної політики в громаді,	1.1.Планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, оприлюднення на сайті міської ради	до 15 грудня щороку	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів, управління цифрової трансформації та комунікацій зі ЗМІ	Не потребує фінансування			Залучення громадськості до здійснення державної регуляторної політики
		1.2.Відстеження результативності регуляторних актів	2025-2026	Розробники регуляторних актів, відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів	Не потребує фінансування			Оцінка стану впровадження регуляторних актів та досягнення ними цілей, задекларованих при їх прийнятті
		1.3.Оновлення електронного реєстру чинних регуляторних актів міської ради та виконавчого комітету	2025-2026	Відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів, управління цифрової трансформації та комунікацій зі ЗМІ	Не потребує фінансування			Системність, послідовність, координованість дій, щодо розроблення, видання та виконання регуляторних актів
2	Вдосконалення процесу надання адміністративно-дозвільних процедур	2.1.Розширення кількості надання електронних послуг	2025-2026	Відділ «Центр надання адміністративних послуг»	Не потребує фінансування			Покращення розвитку підприємницької діяльності
		2.2.Збільшення послуг для малого підприємництва	2025-2026	Відділ «Центр надання адміністративних послуг»	Не потребує фінансування			Створення нових робочих місць
3	Вжиття заходів щодо легалізації	3.1.Проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці	Не потребує фінансування			Легалізація трудових відносин , збільшення надходжень до бюджету

	трудова відносина та виплати заробітної плати найманим працівникам на підприємствах малого і середнього підприємництва	щодо легалізації трудових відносин на об'єктах здійснення господарської діяльності						громади
		3.2. Здійснення заходів щодо дотримання суб'єктами господарювання законодавства про працю, легалізації зайнятості, повноти та своєчасності виплати заробітної плати	2025-2026	Головне управління ДПС в Тернопільській області	Не потребує фінансування			
		3.3. Здійснення діяльності по забезпеченню повноти та своєчасності сплати податків та зборів, інших надходжень до бюджету громади	2025-2026	Головне управління ДПС в Тернопільській області	Не потребує фінансування			
4	Фінансова підтримка малого та середнього підприємництва	4.1. Часткове відшкодування вартості придбання генераторів суб'єктам малого та середнього підприємництва	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, відділ обліку та фінансового забезпечення, Виконавчий комітет міської ради, суб'єкти малого і середнього	Бюджет громади	200,0	200,0	Оптимізація господарської діяльності, покращення показників ефективності виробничих процесів

				підприємництва				
		4.2.Здійснення компенсації суб'єктам господарювання єдиного соціального внеску при створенні нових робочих місць, при працевлаштуванні військовослужбовців, звільнених з лав ЗСУ	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, відділ обліку та фінансового забезпечення, Виконавчий комітет міської ради, суб'єкти малого і середнього підприємництва	Бюджет громади	100,0	100,0	Зменшення фінансового навантаження на роботодавця, збільшення кількості робочих місць
		4.3.Популяризація державних програм, спрямованих на фінансову підтримку бізнесу, шляхом проведення інформаційної кампанії	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці	Не потребує фінансування			Розширення можливостей підприємців в одержанні фінансових ресурсів
		4.4.Забезпечення суб'єктів малого та середнього підприємництва інформацією щодо можливості залучення альтернативних джерел фінансування (грантові та кредитні програми)	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, управління стратегічного розвитку міста	Не потребує фінансування			Полегшення доступу суб'єктів підприємництва до кредитних ресурсів, програм міжнародної технічної допомоги

		та/або отримання міжнародної технічної допомоги						
		4.5.Сприяння реалізації грантової програми на створення або розвиток власного бізнесу в рамках реалізації проекту «єРобота»	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття			Підтримка малого та середнього підприємництва
		4.6.Залучення бізнесу до активних програм зайнятості (надання компенсації на оплату праці, сплату єдиного соціального внеску, облаштування робочих місць для людей з інвалідністю)	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття			
5	Інвестиційна підтримка малого та середнього підприємництва	5.1.Організація та проведення конкурсів інвестиційних бізнес-проектів	2025-2026	Управління стратегічного розвитку міста	Не потребує фінансування			Інвестиційна підтримка підприємництва
		5.2.Оновлення інвестиційного паспорту та кредитного рейтингу	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, управління стратегічного розвитку міста	Бюджет громади	80,0	80,0	Підвищення інвестиційної привабливості Тернопільської міської територіальної громади
6	Інформаційне забезпечення діяльності малого та середнього	6.1.Висвітлення актуальної інформації з питань підприємництва та інвестицій на сайті міської ради та інших засобах	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, управління стратегічного розвитку	Не потребує фінансування			Інформування представників малого та середнього підприємництва

	підприємництва			міста				
		6.2.Активізація роз'яснювальної роботи з погашення заборгованості зі сплати податків та зборів, а також інших надходжень до бюджету громади	2025-2026	Головне управління ДПС в Тернопільській області	Не потребує фінансування			
7	Ресурсне забезпечення малого та середнього підприємництва	7.1.Автоматичне поновлення договорів оренди землі, нерухомого або іншого окремого індивідуально визначеного майна комунальної власності, термін дії яких закінчується, за умови відсутності боргу перед бюджетом громади	2025-2026	Відділ земельних ресурсів, управління обліку та контролю за використанням комунального майна	Не потребує фінансування			Стимулювання розвитку підприємництва, збільшення надходжень до бюджету громади
		7.2.Формування пропозицій вільних об'єктів нерухомого майна комунальної власності для передачі їх в оренду. Здійснення продажу об'єктів комунальної власності, шляхом викупу орендарем або на аукціонах	2025-2024	Управління обліку та контролю за використанням комунального майна	Не потребує фінансування			Формування стимулюючих механізмів ресурсної підтримки малого та середнього підприємництва
8	Популяризація підприємницької діяльності	8.1.Організація та проведення урочистих заходів з нагоди Дня підприємця, відзначення	Щороку (вересень)	Виконавчий комітет Тернопільської міської ради, управління економіки,	Бюджет громади	30,0	30,0	Створення позитивного іміджу підприємства

		провідних суб'єктів господарювання		промисловості та праці, суб'єкти малого і середнього підприємництва			
		8.2.Тренінги з грантового менеджменту для студентів закладів вищої освіти	2025	Західно-український національний університет	Кошти учасників		Популяризація ідеї молодіжного підприємництва
		8.3.Конкурс стартапів «IDEA START-UP» для учнів загальноосвітніх шкіл, ліцеїв, студентів коледжів	2025	Західно-український національний університет	Кошти учасників		Популяризація Start-up ідей в шкільному середовищі
9	Підтримка місцевих виробників, активізація міжрегіонального та міжнародного співробітництва	9.1.Сприяння у просуванні продукції місцевих товаровиробників на регіональні та міжнародні ринки, залучення суб'єктів підприємницької діяльності до участі у виставково-ярмаркових заходах	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, управління стратегічного розвитку міста, відділ торгівлі, побуту та захисту прав споживачів, суб'єкти малого і середнього підприємництва	Не потребує фінансування		Підтримка місцевого виробника
		9.2.Залучення суб'єктів підприємництва до участі у ділових зустрічах з представниками регіонів України та іноземних держав. Сприяння обміну досвідом з міжнародними партнерами	2025-2026	Управління економіки, промисловості та праці, управління стратегічного розвитку міста, суб'єкти малого і середнього підприємництва	Не потребує фінансування		
		9.3.Міжнародна науково-практична конференція	2026	Західно-український національний	Кошти учасників		

		«Підприємництво та логістика в умовах сучасних викликів»		університет				
10	Стимулювання створення нових робочих місць, активізація самозайнятості населення	10.1. Підтримка підприємництва та стартапів, креативних індустрій та інновацій на базі КНП «Місто інновацій»	2025-2026	Виконавчий комітет Тернопільської міської ради, управління економіки, промисловості та праці, суб'єкти малого і середнього підприємництва, КНП «Місто інновацій»	Бюджет громади	2000,0	1000,0	Створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього підприємництва в громаді, в т.ч. ветеранського бізнесу
		10.2. Організація професійного навчання, перенавчання, підвищення кваліфікації незайнятого населення, видача ваучерів для підвищення конкурентоспроможності на ринку праці	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття			Підвищення кваліфікації кадрів для сфери підприємництва
		10.3. Регулярне проведення тематичних семінарів із питань зайнятості та розвитку підприємницької діяльності	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття			Підвищення поінформованості щодо започаткування власної справи, обговорення можливих ризиків
		10.4. Проведення спеціалізованих семінарів, конференцій, тематичних засідань	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття			Ознайомлення присутніх щодо ситуації у сфері малого бізнесу. Аналіз сучасного ринку.

	(в т.ч. - в онлайн форматі), спрямованих на активізацію самозайнятості та професійної самореалізації в сучасних ринкових умовах				Можливість менторського супроводу майбутніх підприємців
	10.5.Проведення «Днів кар'єри», презентацій роботодавця, міні-ярмарків вакансій, конференцій (в т.ч. - в онлайн форматі) та інших заходів на замовлення роботодавців	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Покращення кадрового забезпечення малого і середнього підприємництва, оперативний підбір кадрів
	10.6.Проведення спеціалізованих семінарів, конференцій, тематичних засідань (в т.ч. - в онлайн форматі), спрямованих на активізацію самозайнятості та професійної самореалізації внутрішньо переміщених осіб	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру зайнятості	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття	Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб
	10.7.Проведення спеціалізованих семінарів, конференцій,	2025-2026	Тернопільська філія Тернопільського обласного центру	Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на	Соціальний захист ветеранів війни

		тематичних засідань (в т.ч. - в онлайн форматі), спрямованих на активізацію самозайнятості та професійної самореалізації ветеранів війни в сучасних умовах		зайнятості	випадок безробіття	
--	--	---	--	------------	--------------------	--

7.Координація та контроль за ходом виконанням програми

Управління економіки, промисловості та праці є відповідальним виконавцем реалізації заходів програми в повному обсязі та у визначені терміни.

Основними функціями управління економіки, промисловості та праці в частині виконання заходів програми та контролю є:

- координація виконання заходів програми;
- організація моніторингу реалізації заходів програми;
- аналіз виконання програмних заходів;
- у разі необхідності, підготовка пропозицій та їх обґрунтування стосовно внесення змін і доповнень до програми.

За результатами аналізу виконання програмних заходів, з урахуванням загальної соціально-економічної ситуації в громаді та змін зовнішніх умов, що можуть мати місце в ході реалізації програми, допускається коригування заходів програми. Впродовж терміну виконання програми можуть вноситися зміни і доповнення з метою дотримання диференційованого підходу до виконання основних заходів.

Після закінчення встановленого строку виконання програми управління економіки, промисловості та праці складає підсумковий звіт про результати її виконання та подає його на розгляд до Тернопільської міської ради разом із пояснювальною запискою не пізніше ніж у двомісячний строк після закінчення встановленого строку її виконання.

Контроль за використанням бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення виконання програми, здійснюється в порядку, встановленому бюджетним законодавством України.

Міський голова

Сергій НАДАЛ

